

רצח עם – תופעה שהעולם התחייב למנוע

פעילות לכיתות ט'-יב'

מטרות:

1. התלמידים יבינו שהשואה אינה מקרה חד פעמי, כי אם מקרה ייחודי וקיצוני של רצח עם
2. התלמידים יכירו את האמירה "לעולם לא עוד" שנאמרה לאחר השואה ויזדהו עמה
3. התלמידים יראו במאבק ברציחות עמים כיום את אחת הדרכים למימוש ציווי זה

מהלך הפעולה:

1- **הצג** תמונות של האנדרטה "לעולם לא עוד" מטרבלינקה ומדכאו (נספח א'). **הסבר** שהאנדרטאות שאנו רואים בתמונות מוצגות במחנה ההשמדה טרבלינקה ובמחנה ההשמדה דכאו. את האנדרטאות הקימו בתום מלחמת העולם השנייה ושואת העם היהודי.

- שואלים: מה זה אומר לעולם לא עוד? מה "לעולם לא עוד"? (רצח העם היהודי? פגיעה בעם היהודי? לא עוד מלחמת עולם? פגיעה באיזה שהוא עם כשהוא חסר יכולת להתגונן? שתיקה של העולם?).

2- כתוב על הלוח את שתי הגישות המרכזיות – "לעולם לא עוד רצח של יהודים", "לעולם לא עוד רציחות עמים".

- עם איזו גישה אתם יותר מזדהים? למה?
- אתם חושבים שאלו גישות סותרות? ניתן לשלב ביניהן?
- של מי צריכה להיות האחריות לקיים בפועל את המשפט "לעולם לא עוד" ולוודא שאכן דבר כזה לא קורה שוב?

3- **אמור:** לאחר תום מלחמת העולם השנייה והשואה הקימו מדינות העולם את האו"ם כארגון שתכליתו לשמור על השלום בעולם ולמנוע פגיעה באזרחים. אמנת האו"ם הראשונה שנחקקה הייתה אמנת האו"ם בדבר מניעתו וענישתו של הפשע רצח עם – כלומר התפיסה היתה שעל העולם למנוע את הישנותה של התופעה רצח עם בכל מקום וביחס לכל עם. מובן למה לנו כיהודים יש הבנה ייחודית של הציווי "לעולם לא עוד" ביחס לרצח של יהודים, דבר זה אינו סותר את הציווי ביחס לרציחות העמים בכלל – אם מונעים רציחות עמים מונעים גם את רציחתם של היהודים.

4- **בקט** מהתלמידים לעשות רשימה של רציחות העמים שהם שמעו עליהם.

- מה המקרים שרשמתם?
- כמה מקרים אתם חושבים שהיו?
- כמה קורבנות אתם חושבים שהיו?

5- **הצג** לחניכים את ציר הזמנים לרציחות העמים בעת המודרנית (נספח ב').

- איך ייתכן שדווקא אחרי השואה יש יותר רציחות עמים מאשר לפני?
- מה המשמעות של האמירה "לעולם לא עוד" ביחס לזה?
- מה הלקח האמתי שהעולם למד ביחס לרציחות עמים?

6- **אמור:** העולם לא למד את הלקח "לעולם לא עוד". לצערנו השואה הוכיחה שניתן לבצע רצח עם בעולמנו. אנשים רעים גם אחרי השואה בחרו להשתמש ברצח עם כדי להשיג מטרות פוליטיות ומדיניות.



7- **קוראים** את שירו של פרימו לוי - שמע (נספח ג')

- מה דרישתו של פרימו לוי?
- מה משמעות כתיבת שורות אלו בשנת 1946? למה הוא כותב את הדברים אחרי השואה? על מה הוא רומז? (פרימו לוי כועס על העמידה מהצד, על הבחירה שלא לנקוף אצבע בזמן שאנשים נטבחים)
- מה צריכה להיות האחריות של מדינת ישראל ושל העם היהודי ביחס לרציחות עמים?
- האם נראה לכם שאפשר למנוע רצח עם כאשר הוא מתרחש? ולפני שהוא מתרחש?

8- **אמור**: מאוד קשה למנוע רצח עם, אבל יש מקרים שבהם התערבות של מדינות אחרות הצליחה לסקל רציחות עמים או לפחות לסייע לקורבנות, ולכן זו בעיקר שאלה של האם זה משנה למישהו, מהי מידת האכפתיות ביחס לאחר. כאשר הרצח כבר מתחיל מה שניתן לעשות הוא בעיקר פעולות צבאיות, ולכן הפעולה שאזרחים יכולים לעשות היא בעיקר לחץ ציבורי על פוליטיקאים, אבל צריך לזכור שרצח עם לא קורה ביום אחד. לכן יש חשיבות לפעולות אזרחיות שקורות בשלבים מוקדמים יותר - חינוך, הסברה, יצירת מודעות ולחץ פוליטי למניעת ההתדרדרות.

9- **הראה** לתלמידים את נספח הדוגמאות (נספח ד') על מנת להמחיש דברים אלו.



אנדרטה במחנה דכאו ועליה הכיתוב "לעולם לא עוד" ביידיש, בצרפתית, באנגלית, בגרמנית וברוסית.



אנדרטה בטרבלינקה בה כתוב לעולם לא עוד ב-7 שפות

הוועד למאבק ברצח עם - ארגון יהודי ובלל אנושי | The Combat Genocide Association
| ע"ר 580465318 | כתובת: קיבוץ גליות 120 תל אביב 66877
דוא"ר: info@combatgenocide.org | אתר: http://www.combatgenocide.org/



רציחות העמים בעת המודרנית

רצח העם הטסמני



במשך קרוב ל-10,000 שנים התקיימה אוכלוסיית האי טסמניה בבידוד מוחלט מהאנושות. בשנת 1803 החל המשטר הבריטי ליישב את אוסטרליה בפושעים. 73 שנים לאחר

מכן מתה הטסמנית האחרונה. בזאת הושלמה השמדתם המוחלטת של תושבי האי טסמניה, 6,000 במספרם, על ידי המתיישבים האוסטרליים.

רצח בני ההררו



כשיצאו בני ההררו למרד בכובש הגרמני הם לא שיערו שכך יגמר הדבר. התבוסה שנחלו בני ההררו לא הספיקה לגרמנים, הם החליטו להשמיד את כל בני ובנות ההררו באופן שיטתי ומאורגן. בני הנאמה שהצטרפו למרד ההררו הושמדו גם הם.

רצח העם הארמני



ב-24 באפריל 1915 הוצאו להורג באיסטנבול מנהיגים ואינטלקטואלים ארמנים, היה זה האות לתחילתו של רצח העם הארמני. במהלך שלוש השנים

האחרונות לשלטונם של הטורקים הצעירים באימפריה העות'מנית, רצחו הטורקים למעלה ממיליון ארמנים. היה זה רצח עם בממדים עצומים ובאמצעים מודרניים. ממשלת טורקיה מכחישה עד היום את רצח העם האכזרי שביצעה.





רצח הצוענים במלחמת העולם השנייה

קבוצות צוענים הגיעה לראשונה לאירופה בראשית המאה החמש עשרה מאזור הודו וממצרים. הצוענים ידעו מאות שנים של רדיפה תרבותית והפליה. בימי מלחמת העולם השנייה רצח המשטר הנאצי מאות אלפי צוענים בשיטות דומות לרצח היהודים.



שואת העם היהודי

במהלך מלחמת העולם השנייה שפרצה בספטמבר 1939 ביצעו הנאצים הגרמנים את רצח העם הנורא שנעשה אי פעם עלי אדמות, ביהודים ובקבוצות אוכלוסייה נוספות. החל מיוני 1941 ועד ינואר 1945 השמידו הנאצים שישה מיליוני יהודים בבורות הריגה, במחנות השמדה מתועשים, תוך העבדתם לפרך וריכוזם באלפי מחנות סגורים. השמדת העם היהודי אורגנה בשיטתיות ובוצעה באמצעים טכנולוגיים מפותחים ביותר.



רצח העם הסרבי

במהלך מלחמת העולם השנייה הוקמה קרואטיה העצמאית- מדינת חסות של המשטר הנאצי שנשלטה ע"י מפלגה פשיסטית גזענית שנקראה "אוסטשה". האוסטשה הקימו מערך של מחנות ריכוז והשמדה, שבו רצחו למעלה מ- 500,000 מבני העם הסרבי בנוסף לכמה עשרות אלפי יהודים וצוענים.



רצח העם בביאפורה

במאי 1967 הכריז שבט האיגבו על פרישה מניגריה והקמת מדינת ביאפורה. לאחר שלוש פעמים בהן נכשלו כוחות ניגריה בתקיפת ביאפורה החליטה הממשלה הניגרית להטיל מצור יבשתי וימי על ביאפורה ולהרעיב את תושביה למוות. בין השנים 1967-1970 נרצחו בביאפורה (ניגריה של היום) כ-2 מיליון אנשים בני האיגבו על ידי השבטים המוסלמים.

רצח העם הבנגלי



בשנת 1970 זכתה בבחירות בפקיסטאן המפלגה שתמכה בעצמאות והפרדה של מזרח פקיסטן משלטון מערב פקיסטן. בניסיון להשהות את פיצול המדינה מינה ראש הצבא הפקיסטני

מושל צבאי חדש למזרח פקיסטן, הגנרל טיקה חאן, שהכריז מיד לאחר כניסתו לתפקיד שהוא ידאג להוצאה לפועל של "פתרון סופי" לתושבי מערב פקיסטן הבנגלים. בין ה- 25 במרץ 1971 ל- 16 בדצמבר אותה שנה נרצחו 3 מיליונים מבני העם הבנגלי ע"י הצבא הפקיסטני.

רציחות על בסיס שבטי באוגנדה



בין השנים 1971 ל- 1985 הונהגו באוגנדה שני משטרים רצחניים זה אחר זה. הראשון – משטרו של אידי אמין והשני – קדנציית הבהונה השנייה של מילטון אבוטה, שני

המשטרים התבססו על טרור פנימי שעקב מבנה השלטון השבטי במדינה היווה טרור על בסיס אתני. משטר אמין רצח כ-100,000 מבני השבטים אצולי ולאנגי ומשטר אבוטה כ-500,000 בני בגנדה.

רצח העם בבורונדי



ההוטו וההטוטסי חיו יחד בממלכת בורונדי הקדם קולוניאלית שבה שלטו הטוטסי. משטר הקולוניאליזם הבלגי הגביר את הקיטוב בין שתי הקבוצות ויצר מדיניות של הפרדה

גזעית. שלטון הטוטסי הקצין לאחר שבורונדי זכתה לעצמאות. בשנת 1972 ביצע השלטון רצח עם במשכילים מבני ההוטו שבו נרצחו יותר מ- 200,000 בני אדם בשלושה חודשים.



רצח העם בקמבודיה



בימי שלטון הקמר קמבודיה הייתה אימפריה גדולה ומפותחת. ארגון הקמר רוז שאף להחזיר את קמבודיה לגדולתה. בשנים 1975 - 1979 לאחר השתלטותו על השלטון ביצע

ארגון הקמר רוז בקמבודיה רצח מאורגן כנגד הציביליזציה, שבמהלכו נרצחו כשני מיליון מבני העם הקמבודי. הארגון הוציא את תושבי הערים מבתיהם וטבח בכל מי שנחשד כתומך בקדמה המערבית.

רצח בני המאיה בגואטמלה



גואטמלה הייתה מרכז ממלכת המאיה בעבר, ועד היום מרבית תושביה מזהים עצמם כבני המאיה. מאז הכיבוש הספרדי במאה ה-16 שולט מיעוט ספרדי ברוב בני המאיה ביד

רמה. שושלת דיקטטורים שלטה במדינה מראשית שנות השישים. תחת מלחמת האזרחים שהתקיימה במדינה בין השנים 1960 - 1996 נרצחו כ-200,000 מבני המאיה בגואטמלה, רובם בצורה מאורגנת ושיטתית בעיקר בשנים 1981 - 1983.

רצח האיסק בסומליה



סומליה מורכבת מארבעה שבטים מרכזיים. לאורך שנות שלטונו של זיאד בארה קופח שבט איסק והתנתק

מסומליה. בשנת 1988 הורה השליט בארה להשמיד את השבט וצבאו החל להפציץ את עריו ולהשמיד את בני השבט. בתוך כשנה השמיד צבאו של בארה מאות אלפים מבני האיסק.



רצח העם בבוסניה



בשנות התשעים פרצו ביוגוסלביה מספר מאבקים על בסיס אתני בין ששת העמים החיים בה והביאו לפירוקה. בשנים 1992-1995 נרצחו במהלך מלחמת בוסניה כ-

100,000 איש במהלך ניסיונה של סרביה לשמר את שליטתה בבוסניה על-ידי טיהור אתני של בוסניה מבוסנים עד כדי הפיכתה למיושבת על-ידי רוב סרבי. בשנת 1999 פרצה מלחמת קוסובו. שוב ניסו הסרבים לפתוח בטיהור אתני, אולם הפעם ניצבה מולם מערכה בין לאומית ומנעה מניסיון זה להפוך לכדי רצח עם.

רצח העם ברואנדה



בני ההוטו ובני הטוטסי חיו יחד בממלכת רואנדה הקדם קולוניאלית בה הטוטסי שלטו. המשטר הבלגי החל ביצירת קיטוב בין שני השבטים כולל רישום של שייכות

שבטית בתעודות הזהות שהפיקו. בשנת 1994 החל רצח העם ברואנדה שבמהלכו כ- 800,000 בני טוטסי נרצחו במאה ימים על ידי המוני בני ההוטו.

רצח העם בדרפור



בעקבות הסכם השלום שנחתם בין צפון סודאן לדרום סודאן בראשית המאה הנוכחית החלו תושבי חבל דרפור המערבי לדרוש את חלקם ב"עוגה הסודאנית".

תגובת הממשל הייתה חריפה - חיסול שיטתי של אוכלוסיית החבל - שבטי הפור, הזיגאוה והמסליט. מאז 2003 נרצחו בדרפור למעלה מחצי מיליון בני אדם, נשרפו אלפי כפרים עד היסוד וגורשו כשלושה מיליון בני אדם למחנות פליטים על גבול צ'אד ומסביב לבירה חרטום.

שמע / פרימו לוי

אתם החיים בטוחים

בבתיכם החמימים

אתם המוצאים בשובכם בערב

מזון חם ופנים ידידותיות:

חשבו: הזהו אדם

העובד בבץ

ואינו יודע שלום

הנאבק על חצי לחם

ומת בגלל בן או בגלל לא.

חשבו: הזוהי אשה

בלי שער וכלי שם

בלי פח עוד לזכור

ריקות העינים וקר הרחם.

והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוכם

חקוקים על לבבכם

בשבתכם בבית ובלכתכם בדרך

בשכבכם ובקומכם.

ושננתם אותם לבניכם

או שימוט הבית, ומחלה

תפול עליכם,

וצאצאיכם יסבו את פניהם מכם.

0.1.1946

הוועד למאבק ברצח עם - ארגון יהודי וכל אנשי | The Combat Genocide Association
| ע"ר 580465318 | כתובת: קיבוץ גליות 120 תל אביב 66877
דוא"ל: info@combatgenocide.org | אתר: info@combatgenocide.org |
https://www.combatgenocide.org/il





הקואליציה להצלת דרפור -

ארגון גג שאליו חברו כ-180 ארגונים דתיים, פוליטיים והומניטריים במטרה להביא למעורבות אמריקאית בדרפור ולסיום רצח העם.

הקואליציה קיימה מאבק ציבורי ופרלמנטרי גדול מאוד בארה"ב והוא השפיע! הוא הביא כוח שמירת שלום של 24,000 אנשים לדרפור. במובנים מסוימים הוא הכריח את הממשל הסודני לשנות את הטקטיקה של הרצח ולעשות אותו פחות נראה לעין. באופן הזה גם צמצם את קצב הרצח. אבל האמריקאים לא נאבקו לאורך זמן ולאחר שינוי הממשל האמריקאי המחאה פסקה. ההישג היה הישג זמני, והיום המצב בדרפור חמור.

קוני 2012 -

במשך 27 שנים מחתרת ה LRA חטפה ילדים על פני 8 מדינות במרכז אפריקה, גרמה להם לרצוח את משפחותיהם והפכה אותם לילדים לוחמים בשירות המיליציה ע"י שימוש בחומרים נרקוטים ובאלימות קשה. המיליציה רצחה עשרות אלפי אזרחים והחריבה מאוד כפרים.



ארגון בשם "ילדים נעלמים" שעסק בשיקום ילדים שהצליחו להימלט מהמיליציה ארגן קמפיין בינלאומי לתפיסת מנהיג המיליציה, ג'וזף קוני. במשך שנים הם הסתובבו במכללות ובבתי ספר בארה"ב וסיפרו על המיליציה. בנוסף הם ביקשו לחכות לאות פעולה מהם. בתחילת 2012 יצא לרשת סרט קצר העונה לשם קוני 2012. הסרט קרא לתפיסתו של קוני עוד במהלך שנת 2012 וקרא לבני נוער וצעירים לצאת למבצע לילי לתליית שלטי חוצות הקוראים לפעולה בכל העולם. בליל המבצע השתתפו בישראל כ-4000 בני נוער!

בעקבות הקמפיין הוקם כוח צבאי בינלאומי שרודף את המיליציה. על אף שקוני לא נתפס עדין

הוועד למאבק ברצח עם - ארגון יהודי ובל אנשי | ארגון יהודי ובל אנשי | ארגון יהודי ובל אנשי | ארגון יהודי ובל אנשי
 | ע"ר 580465318 | כתובת: קיבוץ גליות 120 תל אביב 66877 |
 דוא"ל: info@combatgenocide.org | אתר: http://www.combatgenocide.org/

היחסים מתחממים

בעקבות מלחמת האזרחים בסוריה נותרו מיליוני פליטים ללא קורת גג, ועם בוא החורף הם סובלים מקור בלתי נסבל. ארגון הסיוע Israeli Flying Aid, תנועת הנוער העובד והלומד ותנועת דרוו כותחים היום במבצע ארצי לאיסוף שמיכות, מעילים ושקי שינה עבורם - אך רק כאלה שאין עליהם לזנו ישראל או הדמס בעברית. מבצע "חום אנושי" ימשך עד 10 בינואר. כרטיס בדף הפייסבוק "מבצע חום אנושי". בתמונה: חניכי הנוער העובד נערכים למבצע

כתב: איתמר אייכנר, צילום: עדי ניגרי



המיליציה התפרקה ורוב מנהיגיה נתפסו.

